

XIII EVF. * SZAM 193
Csoj - Kolozsvár, 1930
szeptember 6 Szombat
5690 EV - ELUL 12

TAXA POSTALA
PLATITE IN NUMERAR
No 244.716/929

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Strada Baron L. Pop (v. Brassai-
utca) 18. szám. Telefon: 9-77

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	1150 Lej
Félévre	600 ..
Negyedévre	326 ..
Egy hónapra	110 ..

KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy óra 1 dollár (vagy ennek megfelelő pénznem).	
Egy évre 10 dollár.	

Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel.

KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kölcsön és kamat

Már régen tudjuk azon a pe-
rióduson, amikor a román nemzetgazda-
ság összes tényezői a külföldi kölcsön-
ök stabilizációjától várták minden baj
és nyomorúság orvoslását. A stabil va-
luta a legkevésbé sem váltotta be a hoz-
zájárított reményeket s a külföldi köl-
csön milliárdjai szétfolytak a különböző
deficitok betömésében s az állami tartozás-
ok rendezésében. Statisztikai adatok-
kal kimutatható, hogy a lej stabilizálása
óta a gazdasági válság fokozottabb tem-
póban haladt előre, a külföldi kölcsön
felvétele pedig pontosan az ellenkező
hatást váltotta ki, mint amelyet vár-
tak tőle. Ahelyett, hogy a külföldi mil-
liárdok friss vért hoztak volna az or-
szág gazdasági életének ereibe, ahelyett,
hogy ezek a milliárdok enyhítettek
volna a rettenetes pénziánnyon, az tör-
pült, hogy alig egy félév leforgása alatt
a Banca Nationala 21 milliárdról 18
milliárdra volt kénytelen csökkenteni a
bankjegyforgalmat. A külkereskedelmi
mérleg deficitos volta miatt ugyanis a
devizakereslet tetemesen megnövekedett
a Banca Nationala devizastockja ennek
megfelelően csökkent s a jegybank
kénytelen volt három milliárd értékű
bankjegyet kivonni a forgalomból, hogy
a kibocsátott bankjegyek és az ezeknek
fedezésére szolgáló arany és devizakész-
let között a törvényes fedezeti arány
tartarható legyen.

A bankjegyforgalom csökkenése plas-
tikus bizonyítéka annak, hogy milyen
szűk keretek közé ékelődött néhány év
leforgása alatt az ország gazdasági élete.
A háborúelőtti Románia bankjegyforga-
lma körülbelül egymilliárd aranylejt
tett ki, ami 32-33 milliárd lejnek fe-
lél meg. Ha semmi egyéb, egy a mai
háborúelőtti bankjegyforgalom
összehasonlítása kellőképpen il-
lusztrálja, hogy mennyire erőtlén és be-
szűkült az ország gazdasági életének mai
keretrendje. A modern gazdaságban
azonban nem is annyira a bankjegy,
mint amennyire inkább hitelügyletek
által bonyolódik le a termelés és a fo-
gyasztás hatalmas processzusa. Romá-
nia gazdasági és pénzügyi helyzetét ép-
pen az teszi speciálisan súlyosná, hogy
az ország hitellete az elmúlt évek so-
rán csaknem teljesen megbénult.

A hitellet megfellelésében kell men-
denekeletti is keresni a mai bajok indító
okait, és abban a pénzügyi politikában,
amelyet a háború befejezését követő
években a román kormányok folytató-
ták. A gazdasági prosperálás és kon-
junktúra idején Bratianu Vintila erő-
szakosan megfellezte a bankpórést, fel-
állította a hirhedtét vált "plafont" s
megakadályozta ezáltal, hogy az akkor
még lendületes vállalkozási kedvnek
megfelelő forgatókoe álljon rendelkezé-
sére. Ugyanakkor, amikor a háborúban
szokott szenvedett európai államok az in-
fláció útján talpraállították gazdasági
életüket, Bratianu Vintila a lej revalo-
ralásának fantomját követte. És abban
a konok meggyőződésben élt, hogy ké-
pes lesz a rendelkezésére álló eszközök
Zürichben 10 centimesra felnyomni
a lejt. Amikor ennek az abszurd vállal-
kozásnak a kivihetlensége bebizonyo-
sodott, késő volt már a stabilizációt is
normális feltételek között megvalósi-
tani, az inflációra pedig amely — ha
súlyos áldozatok árán is, de megsza-
bitotta volna az országot a belöldi tar-
tozásoktól — már gondolni sem lehetett.
Az infláció elmulasztása és a késői
stabilizálás természetesen megbosszulták
magukat. Hiába szüntette meg 1929-ben
a plafont a nemzeti parasztpárti kor-
mány, az ország lerongyolódott gazda-
sági életének már nem volt szüksége a
bankjegyforgalom emelésére. Bratianu
Vintila visszautasította a külföldi köl-
csönt, midőn az önként kínálkozott, s a
nemzeti parasztpárti kormány akkor
fordult a külföld támogatásához, midőn

a wall-streeti krach s az általános eu-
rópai krízis következtében bedugultak
a pénzforrások kapui. Románia ily mó-
don szalasztotta és mulasztotta el mind-
azokat az alkalmakat, amelyek révén
nemesak a háború vereszeteségeit he-
verhette volna ki, de az ország kínesei
és mérhetetlen lehetőségei révén meg-
vethette volna hatalmas gazdasági pros-
perálás alapjait is.

A mezőgazdasági hitelintézet felállí-
tására irányuló akció és kamat-leszálli-
tási törekvések elsősorban az elmúlt tíz-
esztendő büneinek leplezésére szolgál-
nak. A román nemzetgazdaság nem ke-

rülhetne el sorsát. Az állam ma külön-
böző koncessziókkal és súlyos feltéte-
lekkel kénytelen megfizetni azokat a
kölcsönöket, melyeket 5-6 esztendővel
ezelőtt összehasonlíthatatlanul kedvez-
őbb feltételek között is megkaphatott
volna. Az a mezőgazdaság, amelyet az
infláció egy csapással megszabadított
volna gondjaitól, ma olyan nehézségek-
kel küzd, amelyek nemesak gazdasági
összeomlással, de szociális kompliká-
ciókkal is fenyegetnek. A kereskedelem
és az ipar életét megbénítja a hitellet
pangása és az abnormis kamat.

A gazdasági élet doktorai most kere-

sik az orvoságokat a román nemzet-
gazdaság bajaira. Az érdeklődés közép-
pontjában a kamatleszállításnak ak-
ciója áll. A kamat drága, egyrészt mert
hiányzik a megfelelő nemzeti tőke, más-
részt pedig mert hiányzik a hitellet
elemi előfeltétele: a bizalom. Ahhoz te-
hát, hogy a mai nehézségek áthidalha-
tók legyenek, a külföldi tőke nagyará-
nyu támogatására és a hitelletet aka-
dályozó túlzott rizikó eliminálására van
szükség. Azok a megszorító intézkedé-
sek, melyeket a kamattellenes liga kö-
vetel, könnyen a kívánt eredmény ellen-
kezőjét válthatják ki.

„Amíg Európa negyvenmilliónyi kisebbsége nem élvezi a teljes jogokat, utopia marad Briand Pán-Európája

Genf, szeptember 5. Az európai kisebb
segek kongresszusának tegnapi napján
a spanyolországi katalán kisebbség
egyik delegátusa méltatta Stresemann
elhunyt német külügyminiszternek a ki-
sebbségi kérdés állandó felszínén tartá-
sával elért érdemeit és tolmácsolta Stre-
semann emléke iránt Európa negyven-
milliók kisebbsége el nem muló halálját.

A kongresszus tagjai a megemlékezés
álva hallgatták végig.
A kongresszus a továbbiakban foglal-
kozott Briand páneurópai tervével s a
kifejlődött vita során a többek között
Ugron István, az erdélyi magyar kisebbség
fődelegátusa tett elvi jelentőségű
nyilatkozatot. Ugron azt hangoztatta,
hogy amíg Európa negyvenmilliók ki-

sebbségi nemzetei nem élvezik a kisebbségi
jogok teljességét, a Briand-terv
utopia marad. Ehhez azonban szükséges
volna az együvértartozás érzésének fel-
keltése és intenzív apólasa az európai
népek között, aminek kialakítására azon-
ban a jelek szerint igen hosszú időre
van szükség.

„Állítson fel a Népszövetség saját hadsereget a béke biztosítására!”

Mironescu külügyminiszter feltűnéstkeltő nyilatkozata a világbékéről és a Népszövetségről — Nemzetközi pénzforgalommal, kisebbségvédelemmel, a leszereléssel és munkaalkalmak teremtésével kell foglalkoznia a Népszövetségnek

Bucuresti—Bukarest, szeptember 5.
Az egyik nagy bécsi lap bukaresti szer-
kesztője rendkívül érdekes beszélgetést
folytatott Mironescu külügyminiszter-
rel, aki főleg a világbékéről és annak
instrumentumáról, a Népszövetségről
mondott el igen figyelemreméltó dol-
gokat:

— Már Genfben annak a véleményem
nek adtam kifejezést, — mondotta a kül-
ügyminiszter, — hogy a béke nemesak
morális kérdés, hanem organizációs
probléma is. Konstatáltam azt is, hogy
a Népszövetség magának igényelheti
azt az érdemet, hogy kitűnő szervezeti
munkát vállalt, amikor a világ népei
előtt nyilvánvalóvá tette, hogy Európa
jövője érdekében az állandó békére föl-
tétlen szükség van. A békés jövő zá-
logát pedig elsősorban kedvező gazdasági
megállapodásokkal lehet biztosítani. A
Népszövetségnek tehát ki kell terjesz-
kednie: a nemzetközi pénzforgalomra,
a kisebbségi védelemre, a leszerelésre, a
munkaalkalmak megteremtésére és a
közlekedési viszonyok megjavítására.
Ezek éppúgy a Népszövetség feladatai
közé tartoznak, mint a fiatalokokról
való gondoskodás, a nemzetközi jog, az
egészségügy, az export és import szabá-
lyozása, a kábítószerrel való kereske-
dés, a szén- és cukorprobléma és az adó-
problémák. A Népszövetség tehát egy
olyan organizatórikus munkát végez,
melynek a nemzetközi élet minden relé-
ciójához köze van és amely az emberi
munkásság minden területére kiterjed.
Elsőzör látjuk a világtörténelemben,
hogy ilyen módszerekkel kísérleteznek
a nemzetközi feladatok megoldásán.

Kardinális problémája a jelennek a
leszerelés ügyének végleges megoldása.

A Népszövetség nyolcadik paragrafusá-
ban a tartós béke érdekében a nemzeti
véderőket le kell csökkenteni arra a mi-
nimumra, amely az illető nemzet ab-
szolut biztonságát garantálja. Ezt pedig
egy kölcsönös akcióval kell végrehajta-
ni. Am a leszerelési probléma olyan ter-
jedelmes és annyira kényes, hogy mind
a mai napig nem sikerült kielégítő meg-
oldás felé jutni. Csak lassan határoz-
ták el magukat különböző országok a
Népszövetség morális befolyása és pénz-
ügyi megszorítások kényszere alatt,
hogy hadseregeiket és ezzel a katonai
célokat szolgáló kiadásait redukálják.

Saját hadsereget kell felállítania a Népszövetségnek

Hogy tehát minden eshetőséggel szem-
ben föl legyünk vértelve, lehetőleg a
Népszövetség katonai támogatására van
szükség és ebből a célból a Népszövetség
nek saját hadsereget kell alapítania, a-
melynek főállításáról már több ízben
volt szó, anélkül, hogy eddig végleges
határozatot hoztak volna. Bevallom, én
magam ennek az ideának a megvalósítá-
sával szemben szkeptikus vagyok. Meg-
lehet, hogy indirekt formában el lehet
jutni a kívánt eredményhez, így pél-
dául, ha a Népszövetség tagjai haderői-
ket fokról-fokra csökkentenék és ők ma-
guk egy-egy csapattestet a Népszövet-
ség legfelsőbb parancsnoksága alá he-
lyeznék. Ezeket a katonai erőket széjjel-
osztanák a különböző államokban.
Egyetlen főparancsnokság alá tartozna-
nak és a Népszövetség rendelkezésére
állanának. Alkalmat kell adni a Népszövetségnek, hogy határozatai számára
haderejének segítségével adhasson nyo-
matékokat, vagyis, hogy adandó alkalom-
mal a Népszövetség játszhasza a ki-

egyenlítő igazságosság szerepét.

A revíziós gondolatok ellen

— Ma még bizonytalanság és bizal-
matlanság uralkodik a különböző orszá-
gok között: két olyan tényező, amely vé-
szesen fenyegeti Európa békepolitikáját
és háttérbe szorítja az imént említett
ideákat. A már fennálló békeszerződés-
sek revíziója érdekében kifejtett propa-
ganda sokkal többet árt Európa egysé-
gének, mint amennyit használhatna,
mert hiszen zavarja Európa népeinek
egyöntetű eljárását. Aristid Briand eb-
ben a vonatkozásban beszélt a néplelek
megmérgezéséről, amely ellen energi-
kusan kell védekezni. A leszerelés akadá-
lyainak egész tömeget idézi föl a reví-
ziós propaganda.

A gazdasági leszerelés a legfontosabb

— A gazdasági antagonizmusok miatt
a népek közeledése valóban halasztást
szennvedett, úgy, hogy a gazdasági lesze-
relés rendezése még jelentősebb és fon-
tosabb lenne, mint a politikai rendezés.
Románia ebben a szellemben akarja ki-
bővíteni gazdasági kapcsolatait a szomsz-
szédos országokkal, hogy legalább fok-
ról-fokra érhesen el egy végleges egyez-
séget. Egy Európa-föderáció megterem-
tése, amelyet Briand legújabb memoran-
dumában fölvetett, bizonyára egyike a
kevés lehetőségeknek, Európát kedvez-
őtlen gazdasági helyzetéből kiszabadí-
tani. A múlt tele van kellemetlen ta-
pasztalatokkal. Tanulmányozni kell őket
és le kell vonni a tanulságokat, hogy
miként dolgozzunk a jövőben, abból a
célból, hogy az európai kontinens pros-
peritását újra emeljük.

vezető Tolmácsok
ALLA
hogyan kell nézni,
lehet
és költségben meg-
carítani,
n lehet
lvtanulás nélkül
ul megértetni
ÖL—OMÁIG
HONTI REZSÓ
nt 520 ol-
a füzve... L 170
LET könyvosztályában
jelentés.
I. honvédegyalez-
hangversenye. Kü-
adulók I. sorozat.
színek alatt. Rivel-
anne: Lotharingi.
essay: Dobrudzsansz-
an Lorenzo. Komzák
Fucik: Triglan. Do-
slam. Blankenburg.
aggen. Pryor: Tor-
le Stars and Stripes.
le Rákóczi.
zés, időjárásjelentés
es felolvasása: „Szé-
apu szabályozása”.
jelzés, időjárásjelen-
etek.
gyverseny.
a rádió?
perett előadása.
időjelzés, időjárás-
ne.
enow: Kater Lampe
könnyű zene.
Millőcker: Az el-
operettje.
nmofónbemutató.
e. 20.15: Könnyű
yű zene.
egyes hangv.
rajáték.
Grammofón.
nkoztató zene.
egedűjáték, katoná-
kus zenekar.
rdetések
חברה קדישא
ערוכת אין אייגענעם
שפערטע צו פערלאנגן
oder Erzieherin
sprechend wird
r, Oradea, Str. Goga
szerület, központ-
adó. Esetleg pénzes-
kiadóhivatalban.
enne vidékre esetleg
akorlatta! bíró fia-
imis rase, mint az
tantárgyakból tan-
megkereséseket a ki-
ése, művészies dí-
ás, valamint az ösz-
izléses kivitelben
munka-szalójában
URÁNIA
A terror

A „holnap kormánya“ még nem aktuális

A jelenlegi parlament még egy évig együtt marad, hogy tető alá hozza a választójogi reformot
Maniut a király személyi kormánya, vagy koalíció fogja felváltani

Bucuresti—Bukarest, szeptember 5. (Az Uj Kelet tudósítójától). Politikai körökben még mindig napirenden szerepel a koncentrációs kormány alakításának kérdése. Ezt a gondolatot a hazatérő Károly király vetette fel közvetlenül trónralépése után. Az uralkodó hangsúlyozta, hogy a román politikai élet normalizálásának legelső feltétele a pártok közötti villongások megszüntetése és egy olyan kormány alakítása, amelybe az összes politikai pártok legjobbjait delegálják.

A koncentráció hívei és ellenfelei

Károly király annakidején Presan marsallnak adott megbízást a koncentrációs kormány megalakítására, a kísérlet azonban kudarcot vallott, mert annakidején sem Averescu marsall, sem pedig Bratianu Vintila nem voltak hajlandók egy ilyen kormányalakítást támogatni. Averescu elvi okokra hivatkozott, amelyek mellett a mai napig is kitartott. A marsall szerint a különböző politikai pártok képviselői különböző koncepciókat és programot képviselnek, amelyeket nem lehet olyképpen kordinálni, hogy fejelemzett és egységes munka ebben a kormányban megvalósítható volna. Bratianu Vintila ezzel szemben már hajlandóan mutatkozik magáévá tenni a koncentrációs kormány gondolatát, nem annyira elvi okokból, mint amennyire inkább azért, hogy a Maniu kormányt végül is megbuktatva tassa.

Jorgának minden tárca jó

A nemzeti parasztpárt, a lupisták és a jorgisták elvileg akceptálták a koncentrációt. Jorga még külön is hangsúlyozni kívánta, hogy ő egy ilyen okmányban az a tárcaat hajlandó vállalni, amelyet az összes pártok jóváhagyásának. A demokrata sajtó között felbukkanó diktatura-hírekre nézve tekintettel ugyancsak a koncentrációs kormány gondolata mögé állt. A vita a különböző lapok hasábjain még ma is folyik, főleg akörül, hogy gyakorlatilag lehetséges és üdvösné volna-e az egyes pártvezérek között egy harmonikus együttműködést megteremtteni. Averescu marsall azt mondja, hogy nem. Ezzel szemben a koncentráció hívei hivatkoznak arra, hogy Poincaré, miután köztársasági elnök volt, nem tartotta megalázónak pénzügyminiszteri tárcaat vállalni egy francia kormányban s hogy Franciaországot, Németországot és Európát több más államát már évek óta ilyen koalíciós kabinetek kormányozzák.

A vitába most beleszól az Adeverul szerkesztője, Socor Emanuel is, aki egy igen érdekes cikkben fejti ki, hogy a holnap kormánya egyelőre még nem aktuális. A cikk többek között a következőket írja:

A helpolitika két kérdése

A politikai élet homlokterében „a holnap kormánya“ áll. A kormányalakításon kívül az összes sajtóorganumok ilyen kérdéseket tárgyanak: Ki fogja a holnap kormányát összeállítani? Mi lesz annak összetétele? Diktatorikus, vagy parlamentáris kormány lesz-e? A holnap kormányát meg fogja-e előzni egy választási kormány? E helyzet e sok kérdés ellenére sem oly komplikált, mint aminek látszik. Tulajdonképpen csak arról van szó: A király személyi kormánya, vagy egy parlamentáris kormány következik-e? Hogy az esetleges személyi kormány nyílt diktaturát fog gyakorolni, vagy egy álpárlamentarizmus mögé egyezszik majd bujni, ez másodrendű kérdés csupán. Amennyiben parlamentáris kormány következne, úgy ez nem igen lehet a „holnap“ a szó igazi értelmében. Egy ténylegesen parlamentáris kormány ugyanis csakis egy szabadelvi választási törvény alapján választott szabad választásból kikerülő parlamentre támaszkodhatik.

A „holnap kormánya még nem aktuális

Ez pedig azt jelenti, hogy a jelen-

legi parlamentre egy eléggé fontos hivatás vár még, a választási reform és ebben az esetben a jövő parlamenti szesszió még a jelenlegi képviselőké és szenátoroké lesz. Ezenkívül pedig az országnak egy csomó intézkedésre van szüksége bizonyos gazdasági és pénzügyi nehézségek megoldása érde-

kében. Eppen ezért a holnap kormánya még a jelenlegi parlament emancipációja kell hogy legyen. Lehet az akár a jelenlegi kormány is, retusálásokkal, vagy anélkül. Mindenesetre inkább azokkal a retusálásokkal, amelyek a legutóbbi események szükségességnek mutatnak. S miután ez a kor-

A bánati kormányzóság külön konferenciát hívott össze 15.000 munkanélküli érdekében

(Timisoara-Temesvár, szeptember 5. Az Ujkelet tud.). A temesvári munkásszervezetek kimutatása szerint a munkanélküliek száma a Bánátban váraklanul 15 ezere emelkedett. A hatalmas léptekkel előrehaladó gazdasági válság egyideig elkerülte a gazdag Bánátot, hogy aztán most teljes erővel éreztesse az ország legnagyobb ipari centrumában is gyászos következményeit. A munkanélküliek hadserege ugyszólván napról-napra nő és hozzávetőleges becslések szerint a tél beálltával a Bánát már nem 15, hanem 20—25 ezer munkanélküli lesz.

A Bánát felelős vezetőikerei érthető aggodalommal tölti el a munkanélküliek számának rohamos erőlködése. Ez az aggodalom annál is indokoltabb, mint hogy a legutóbbi községi választások bebizonyították, hogy a munkásszagnak egy tekintélyes része a szélső baloldali elemek befolyása alá került. Ilyen körülmények között a bánati munkanélküliek tábora nemcsak gazdasági, hanem szociális szempontból is figyelemreméltó jelenség, amely mellett nem lehet többé szó nélkül elhaladni.

A munkanélküliek számának most

ISKOLAI

Tankönyvek, füzetek, írószerek,
táskák legolcsóbban

kaphatók Király János könyvkereskedésében
Cluj, Főter 15. Piébania épület

mány betöltötte hivatását, csakis akkor lehet beszélni majd a „holnap kormányáról“.

Október 19-én minden megyeszékhelyen tiltakozó gyűlést tartanak a kereskedők az adórendszer megváltoztatása érdekében

Ha a tiltakozó gyűléseknek nem lesz eredménye, november 2-án tiltakozó kongresszust hívnak össze Bukarestbe

Bucuresti-Bukarest, szeptember 5. Az ország kereskedő tanácsai, a Statul Negustoresce-ek, hónapokkal ezelőtt hatalmas kampányt indítottak az adótörvények módosítása érdekében. Ez az akció negatív eredménnyel ért véget és a kereskedők összes kívánságai hajótörést szenvedtek a pénzügyminiszter ellenállásán, aki nem volt hajlandó az adótörvényeken módosításokat eszközölni.

Az új költségvetés előkészítő munkálataival kapcsolatban a Sfatul bukaresti központja most új akciót készít elő, amely újból megkísérli a jelenlegi adórendszer megváltoztatását kiharcolni. A bukaresti központ felhívására október hó

19-ikén délelőtt tíz órakor minden megye székhelyén monstre-gyűlést tartanak a kereskedők. Az egy időpontban tartott gyűléseken azonos szövegű határozati javaslatokat fognak elfogadni, amelyben a jelenlegi adótörvények sürgős módosítását fogják kérni és az ugynevezett patenta fixa bevezetését. Ezeket a határozati javaslatokat minden megyei gyűlés táviratilag fogja megküldeni a pénzügyminiszternek, a miniszterelnöknek, valamint a királynak is.

Ha a megyei gyűléseknek, illetőleg a táviratoknak nem lesz meg a kellő hatása, úgy november 2-ikán Bukarestben

országos tiltakozó kongresszusra ülnek össze a kereskedők. Ezt a kongresszust utolsó lépésnek szánják a kereskedők a kiméletlen adóprés elleni tiltakozásul. A kereskedő társadalom azonban reméli, hogy az országos kongresszus megtartására már nem fog sor kerülni, mert a kormány, látva a nagy elkeseredést és azt hogy a kereskedők teherbíróképessége végleg kimerült, orvosolni fogja a jogos kívánságukat.

Itt említjük meg, hogy az október hó 19-iki gyűlés előkészítése érdekében a kolozsvári „Sfatul“ minden esütörtök este szokott időben választmányi ülést tart.

Olteniában is zavargásokra lázít a kamatellenes liga

Bucuresti-Bukarest, szeptember 5. A gazdasági nyomorúság által a falvakban előidézett elkeseredés egyre érezhetőbbé válik, s az ország egyes részeiben nyugtalanító manifesztaációkat idéz elő. A sucevai és a máramarosszigeti események után az elmúlt napokban az olténiai Dolj megyében próbálták feleltelen agitátorok a parasztság elkeseredését a zsidók és a hatóságok elleni erőszakosságok provokálására kihasználni. Csupán a hatóságok tapintatos intervenciójának köszönhető, hogy a sucevaihoz hasonló események elkerültek voltak.

Szeptember elsején Dolj megye különböző falvaiból többszáz paraszt gyűlt össze Olténia fővárosába, Krajován. A parasztok a tartományi igazgatóság

épülete előtt, a főtéren ütötték fel tanyájukat s rövid tanácskozás után elhatározták, hogy írásban terjesztik be panaszukat Radulescu tartományi igazgató elé. Asztalokat, székeket kerítettek elő és az ucca közepén elkezdtek írni a kérvényeket, megakadályozva teljesen a forgalmat a főtéren. Julian Parvulescu rendőrkésztor tapintatos intervenciója nyomán s nagy nehézségek árán sikerült az asztalokat eltávolítani a főtérről.

Közben megérkezett Radulescu tartományi igazgató, aki azonnal fogadta a parasztok népes delegációját. A delegáció a kényszereladások azonnali megszüntetését kérték, hangsúlyozva, hogy a parasztság türelme már fogytán van, de nem akarnak az eltévelyedés útjára

menni, mielőtt még az összes törvényes lehetőségeket ki nem merítik. Radulescu tartományi igazgató egy teljes órában keresztül hallgatta a delegáció egyes tagjainak egyéni panaszait, aztán megígérte nekik, hogy interveniálni fog az illetékes fórumoknál a sérelmek orvoslása érdekében.

A delegáció tudomásulvette a tartományi igazgató választát és azt azonnal közölte a várakozó paraszttal, akik erre oszolni kezdtek. Közben megjelentek a főtéren a kamatellenes liga agitátorai és gyujtóhangu röpecdulákat oszrasztottak, hogy szeptember 8-ikán ismét gyűljenek össze Krajovánban és tüntessenek a kamat ellen.

„Ne higgyetek egy szót sem a politikuskoknak — hirdetik a röpecdulák — akik összefogtak, hogy kiraboljanak benneteket. Ne fizessétek többé kamatos kamatot, hogy megmutassátok, hogy nem tűritek tovább kizsákmányolástokat. Csak három hónapig tartunk össze és akkor jön a megszabadulás. Mert az elkövetkező három hónaptól függ az ország jövője“.

A röpecdulák által felizgatott parasztkok azzal a jelszóval hagyták el a várost, hogy szeptember 8-ikán ismét Krajován lesznek. A hatóságok már is megítették az intézkedéseket az esetleges rendbontások megakadályozására.

Nagyvárad

Zsidó Fuinternátus

Oradea, Str. Delavrancea 17. (Ritook Zs.-u.)

A nagyváradai Társulati Kereskedelmi, az Orth Gimnázium és a Zsidó Liceummal kapcsolatos Elsőrendű kóserellátás. A növendékek szaktanárok által való előkészítése. Felvilágosítással szolgál az internátus igazgatója Szilágyi Adolf Lic. tanár

Prospektust kívánatra díjtalanul küldünk!

Németország zsidósága is felkészül a szeptember 15-i választásokra

Az antiszemita pártok előreláthatólag megerősödve fognak kikerülni a választási küzdelmekből. A zsidó szervezetek minden propaganda eszközt felhasználnak az antiszemitizmus leküzdésére

Berlin, szeptember 5. A zsidó vallású német állampolgárok központi egyesülete (Centralverein deutscher Staatsbürger jüdischen Glaubens) Németország egyik legkomolyabb zsidó politikai közhatalma. Az egyesület az országos Reichsrat-választások előtt élénk munkát fejt ki az antiszemitizmus elhárítása körül és pontos statisztikát készít azokról az antiszemita megmozdulásokról, amelyek veszélyeztetik a németországi zsidóság politikai és gazdasági pozícióit. A Centralverein vezetősége tegnap magához kérte a zsidó sajtó képviselőit, hogy referáljon előttük a választások előtti helyzetéről. A megbeszélésre megjelentek a keleteurópai és amerikai zsidó lapok berlini tudósítói is.

Dr. Wiener, a Centralverein jogtanácsosa referált az antiszemitizmus elleni harc újabb módszereiről.

Harc a kampóskeresztesekkel

Mindenekelőtt közölte, hogy a nemzeti szocialisták a mostani választási küzdelemben 34 ezer gyűlést tartottak, vagyis esténként legalább kétszázat. Hareik eszköze: a terror. Hogy milyen eredményre lesz ennek a terror-munkának, azt még nem lehet tudni. A kampóskeresztesek egyik frakciója az úgynevezett Otto Strasser-féle forradalmi nemzeti szocialista párt, szintén erősen dolgozik, de kár lenne túlbecsülni a párt erejét. A Centralverein a modern pszichológia és technika alapján álló vitairatokkal, röpcédulákkal, újságcikkkel, plakátokkal küzd a kampóskeresztes propaganda ellen. Emellett az összes pártokkal, amelyek nem állanak az antiszemitizmus ellen, a kampóskeresztesek jó viszonyt tart fenn. Ebben a vonatkozásban a Centralverein teljesen neutrális és egyetlen célja, lehetőséget adni a német zsidóknak, hogy minden lelkiismereti konfliktus nélkül olyan pártot támogassanak, amely a zsidók gazdasági és politikai igényeit kielégíti.

Az egyes pártok magatartása

A Német Néppárt Kampker volt államtitkár útján, aki ezidő szerint a párt ügyvezető igazgatója, kijelentette, hogy semmilyen körülmények között nem hajlandó koalícióba menni a nemzeti szocialistákkal, sőt harcolni kíván ellenük. Ez a bejelentett harc a Centralverein vezetőségének véleménye szerint már jól érezhető. A Centralverein amely elsősorban a katolikus kisebbségben levő német tartományokban hódít, az antiszemitizmus szempontjából nem esik kifogás alá. *Karlsruhe*, a berlini hitközség egyik elnöke szerepel a listájukon. Ez a jelölés komoly berlini zsidó politikai tényező hozzájárulásával történt. A Német Gazdasági Párt (Wirtschaftspartei) nemcsak nyilatkozatokban, hanem gyakorlatban is beigazolta, hogy nem zsidóellenes. Az Allampárt (Staatspartei) berlini listáján kilátásosnak ígérkező helyen állította fel dr. Bruno Weil képviselőjelöltként. Dr. Weil ismeretesen a német zsidó közelet egyik magasabb alakja. A németországi szociáldemokrata párt már régóta küzdött a zsidók egyenjogúsításáért és most is hangoztatja ezt a követelést, jóllehet a legújabb időben a pártban ebből a szempontból aggályos tünetek mutatkoztak.

Zsidó problémák

Dr. Bruno Weil, a Centralverein elnöke és az Allampárt Berlin-belvárosi jelöltje referált ezután a zsidó

Pethő Sándor:
Görgy Arthur

A szabadságharc nagy mártírjának története 60 év távlatából. Vászónkötésben 408 lej.

Vidékre után
vétel küldi **Lepage, Cluj**

problémák fontosságáról a politikai életben. Weil a németországi zsidóság helyzetét súlyosnak tartja. A birodalomban erős szociális harcokra van kilátás és bizony a zsidóság a harcokkal szemben védtelenül áll. *Véleménye szerint a zsidóellenes pártok nagy választási győzelmére van kilátás.* Az egyetlen párt, amely kilátásos helyre jelöltetett egy, a zsidó közeletben aktív munkát kifejtő férfit, az Allampárt. Tisztára Berlin zsidó választótől függ, hogy az Allampárt egyetlen zsidó jelöltje bekerüljön a Reichstagba.

Dr. Weil ezután a következő expositív elvasta fel a német Reichstag zsidó képviselőjének feladatáról.

A zsidó képviselő feladatai

— Egészen biztosan el lehet várni, hogy a nemzeti szocialisták szavazói rendkívüli módon szaporodni fognak és ezzel meg fognak sokszorozódni a Reichstagban a zsidóellenes manifesztációk. Számos komoly, vagy komolytalan interpellációt fognak benyújtani a német zsidók ellen. Minden valószínűség szerint lesznek olyan javasla-

tok is, amelyek veszélyeztetik a német zsidók nehezen kiküzdött egyenjogúsítását és azt fogják követelni, hogy a zsidókat úgy kezeljék, mint idegeneket.

— Szükség lesz tehát egy zsidó képviselőnek határozott és nagy alapos-sággal felkészült válaszára. Egyedül ez lesz alkalmas arra, hogy a német zsidó önértéket megnyugtassa. A németországi zsidóság sorsának alakulása szempontjából különös fontossága lesz az is, hogy a Reichstagban hogyan alakuljon ki a többség. Egészen természetes, hogy én a magam részéről sohasem fogok hozzájárulni egy olyan koalícióhoz, amelyben nemzeti szocialisták foglalnak helyet. De vannak általános politikai vonatkozású problémákon kívül olyan speciálisan zsidó kérdések, amelyeket a közeljövőben kell megoldani. A zsidó választóközösség védelme és a német zsidóság becsületének védelméről szóló klauzulákat kell hogy beikkelyeztes-sük a most készülő büntetőjogi reformot előző törvényjavaslatokba. A rituális vágatás kérdése a birodalomban is bármely pillanatban akuttá válhat.

A magyar óceánrepülő Newyorkba repültek, ahonnan Budapestre startolnak

Costes és Bellonte leszállás nélkül a texasi Dallasba repültek és ezzel újabb 25.000 dollárt nyertek

London, szeptember 5. A Reutter távirati iroda jelenti, hogy a magyar óceán repülőgép ma a Michigan állambeli bishopi repülőteréről Newyorkba startolt és onnan folytatja útját az óceánon át Budapestre.

Páris, szeptember 5. A Havas távirati iroda newyorki távirata jelenti, hogy Costes és Bellonte francia óceánrepülő pilóták helyi időszámítás szerint 18 óra

30 perckor 11 és fél órás megszakítás nélküli ut után szerencsésen megérkeztek a texasi Dallasba s ezzel elnyerték Easterwood ezredes 25 ezer dolláros díját. A Newyork—Dallas közötti utvonaltól 2100 kilométer.

Páris, szept. 5. Washingtonból jelentik hogy Hoover elnök hétfőn délelőtt ki-hallgatásra fogadja Costes és Bellonte

Külsőleg és belsőleg csak a valódi DIANA sósborszesz használható!

A zsidó testületek támogatásáról szóló problémák, államsegélyek megszerzése szintén hozzátartozik ahhoz a problémakomplexumhoz, amely megoldásra vár.

Belső békét!

— Csak természetes, hogy sikra fogok szállni a Németországban élő idegen zsidók érdekében is és nem fogom tenni, hogy velük szemben olyan mértéket alkalmazzanak, amely ellenkezik a köztársaság alkotmányának szellemével. Ugy vélem egyébként, hogy a mostani idő legkevésbé alkalmas arra, hogy belső zsidó villongásokat elintézzünk. Ezeket most az ország válságos állapotában és az antiszemita támadások idejében félre kell tennünk.

A sajtó képviselői kérdéseket intéztek aziránt, vajjon más zsidót nem jelöltek-e progresszív pártok listáján és vajjon a zsidó választási bizottság működik-e. Dr. Weiner adott információkat a feltett kérdésekre. A zsidó sajtó képviselői kívánságára a Centralverein vezetősége a választásokig napról-napra informálni fogja a zsidó sajtót.

Hétezer ember esett áldozatul az Antillákon dühöngő borzalmas orkánnak

San-Domingo házainak háromnegyed részét rombadöntötte a rettenetes vihar-katasztrófa — A sandomingói Opinion című lap szerkesztősége közölte a világgal a katasztrófa hírét és a lap palotája a hír leadása után nyomban összeomlott Portorico szigetén házakat és hidakat sodort magával az ár

Az Antillákkal minden összeköttetése megszakadt a civilizált világnak

Newyork, szeptember 5. A Haiti szigetén levő San Domingo köztársaság partvidékén pusztított orkánnak és szökőárnak

300 emberélet esett áldozatul. A súlyos sebesültek száma meghaladja a 900-at.

A köztársaság fővárosa Santo Domingo a sziget déli partvidékén a legtöbbet szenvedett az elemi katasztrófától. A várost négy órán át sújtotta az elemek haragja. Számos épület, köztük az elmekórház is összedőlt s a betegek sebesülten rohantak szerte-széjjel, ki merre látott. A lakosság körében is óriási volt a pánik. A fővárosnak semmi összeköttetése nincsen a sziget többi városával. Egyik amerikai kereskedelmi gőzös szikratávirója útján a köztársaság azon kérelmét juttatta el a washingtoni kormányhoz, hogy segítsenek az éhínség elé néző lakosságon. A washingtoni kormány megbízta a Vörös Keresztet segítőakció megszervezésével.

Newyork, szeptember 5. Újabb jelentés szerint

az Antillákon végigvonult tornádó Santo Domingo város házainak háromnegyed részét romba

döntötte. A vihar-katasztrófa összes halálos áldozatainak száma meghaladja az ezret s a súlyos sebesülteket Portorikóban és Haitiban csaknem hétezer.

A mentési munkálatokat Santo Domingóban koromsötét éjszakában kellett megkezdeni, mert a főváros villanyüzeme az orkán átvonulásának első percében felmondotta a szolgálatot. A fővárost vízhiány is fenyegeti, mert a vízművek is tönkre mentek. A csöcselék fosztogatásai és a megmaradt lakásokért folytatott véres harcok miatt kihirdették az ostromállapotot.

A katasztrófáról az „Opinion” című lap szerkesztősége adta le a világnak szikratávirója útján az első híradást. A lap szerkesztőségének épülete a távirat leadása után nyomban összeomlott s ettől az időponttól kezdve San Domingoval a világnak közvetlen összeköttetése nincsen.

Newyork, szeptember 5. Az Antillákon kelet-nyugati irányban továbbhúzódó tornádó ma eléri Kuba szigetét s egyes jelek szerint kissé északnyugati irányba tolik el. Valószínű, hogy Bahama szigetek sem menekülnek meg pusztításai elől.

francia óceánrepülőket. A pilótákat Lindberg saját gépén elkíséri Newyorkból Washigtonba. Valószínű, hogy a fogadtatásnál jelen lesz Byrd ellentengernagy és Kieckenbacher háború alatti hírneves pilóta is. A fogadtatást és Hoovernek az óceánrepülőkhöz intézendő beszédét az amerikai rádióállomások közvetíteni fogják.

Portorico szigetén a vihar-katasztrófa hidakat és házakat döntött romba, telefon és táviróösszeköttetéseket szakított meg.

Santo Domingo városa Haiti szigetén ugyszólván teljesen romhalmazzá vált. A követségi épületek is lakhatatlanokká váltak. Ugy tudják, hogy az európaiak közül senki sem vesztette életét, mert idejekorán elhagyták a házakat. A városban zavargások törtek ki és a kormány kénytelen volt ostromállapotot kihirdetni, mert a csöcselék élet-halálharcba kezdett a városban épen maradt házak birtokáért.

Newyorkból és Washingtonból, valamint Florida déli részéből hajók és repülőgépek máris utba indították élelmiszereket és gyógyszereket az Antillák irányába.

Tegnap amerikai repülő átrepülte az elpusztított zónát és közölte a lakossággal ledobott röpcédulákon, hogy az amerikai élelmiszerek utban vannak.

A tornádó miatt rádióösszeköttetés teremtése sem lehetséges már az Antillákkal.

Hirdessen az Uj Keletben

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jánbor Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— A béke barátainak kongresszusa. Brüsszelből jelentik: Ostendében a béke barátainak kongresszusa ülésezik. A mai ülésen a békeszerződés revíziójának kérdésében volt hosszas vita. Döntés nem történt. Ezt megelőzőleg a kongresszus elhatározta egy, a céljainak megfelelő állandó sajtóiroda felállítását.

— Szidi Thall és Adolphe Tefner a Magyar Színházban. Még erősen a hatása alatt vagyunk a Tefner jiddis operett-társulat múlt heti vendégszereplésének, amikor a társulat fiatal szubrettje, a csodálatosan tehetséges Szidi Thall-t ünnepeltük. A színház új igazgatósága tekintettel a páratlan sikerre, meghívta a Tefner-társulatot újabb két estére. 6-án, szombaton Zipke Faier és 7-én, vasárnap Chazkele Kolboinik főszerepében fog fellépni a briliánsan alakító Szidi Thall, kitűnő partnerével, A. Tefnerrel. Az előadások mindkét este 10 óra 15 perckor kezdődnek. Mérsékelt helyárak mellett. A jegyek nagyrésze elővételben elkelt.

— Szeptember 14. országos árvanap. Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó immár csaknem egy évtizede dolgozik ezen országgrész szociális szükségleteinek kielégítése érdekében. Tevékenységének különösen a fiatal leányok és fiúk nevelésének programszerű vezetésében s e cél szolgáló intézmények alapításában és fejlesztésében van jelentősége a zsidó társadalom szempontjából. Természetesen ennek a szempontnak és nehéz munkának materiális oldalait, a nagy költségvetésnek fedezetét a zsidó társadalomnak kell viselnie, amelyet az árvagondozó szervezet munkájának zavartalan folytatása érdekében mindenkitől elvár. E hónap 14-én országos árvanapot rendez a szervezet, ucaai gyűjtések formájában, Cluj, Oradea, Satu-Mare, Dej, Targu-Mures, Bistrita, Zälau, Turda városokban a népjóléti minisztérium külön e célra kibocsátott engedélye alapján. Minden zsidónak megadott tehát az alkalom ahhoz, hogy filléreivel is, de hozzájáruljon az árva gyermekek segélyezéséhez, neveléséhez. Érezze minden zsidó e napon emberbaráti kötelességének az elhagyottak támogatását, a jobb sorsra érdemes árvák boldogulásának szükségét.

Hirdetmény. Templomlátogatóink bérüles tulajdonosait ezúton is tisztelettel értesítjük, hogy multévi ülhelyeiket f. hó 10-ig fenntartjuk. Kérjük, hogy ezen határidőig igényeiket az egyet. titkári hivatalában (Str. G. Baritiu 16.) annál is inkább bejelenteni és jegyeiket kiváltani sziveskedjenek, mert későbbi jelentkezéseket nem vehetünk figyelembe. A „Poale Cedek” Templombizottsága.

Hermann Katia a zongoratanítást újból megkezdte. Jelentkezni lehet Calea Victoriei 53. földszint. 11—5-ig.

— Az erdélyi zsidó diákok menza-estélye Máramaroszigeten. A Máramaroszigeten tartózkodó zsidó egyetemi hallgatók szeptember 6-án, szombaton este a református liceum tornacsarnokában estélyt rendeznek, amelynek jövedelme a kolozsvári Zsidó Menza és a zsidó diákokon céljait szolgálja. Az estély programja a következő: Megnyitó: tartja Weisz Oszkár jogszigorló, a Menza elnöke. Iszák Margit, a budapesti zeneakadémia okleveles tanárnője Beethoven Cisz-moll szonátáját játsza, Frenkel Misu gyógyszerész diáklapokról tart előadást. A gazdag műsoron ezenkívül Gaál Janesi, Gaál Janka, Lázár István, Lax Sándor, Káhan Bumi és Danzig Hillel szerepelnek. A konferan-szié szerepét Klein György fogja betölteni. Azt a nagy érdeklődést, amely az estély iránt megnyilvánul, nemcsak a nívós műsor változatossága indokolja, hanem az az együttérzés is, amellyel Máramarosziget zsidósága a szenvedő és küzdő erdélyi zsidó diákok sorsát kíséri. Azok a gazdasági és egyéb természetű nehézségek, amelyekkel az erdélyi zsidó diákoknak eddig meg kellett küzdenie, a most beköszöntő iskolaévben előreláthatólag fokozódni fognak. Soha talán a zsidó diákoknak nem volt annyira szüksége a társadalom támogatására, mint most. A máramaroszigeti estély próbaköve lesz annak, hogy mennyiben számíthatnak a zsidó diákok erre a támogatásra.

„HERCULES“

harisnyák a legjobbak és legszebbek!!!
„Hercules“ csernovitzi gyári lerakat
Cluj-Kolozsvár, Cal. Reg. Ferd. 13

A berlini törvényszék ma tárgyalja Vilmos excsászárnak a Morgenpost szerkesztősége ellen indított perét

Berlin, szeptember 5. A törvényszék ma kezdte meg Vilmos excsászárnak a „Berliner Morgenpost“ szerkesztője elleni rágalmozási perének tárgyalását. A lap egyik cikkében Mendel szerkesztő azzal vádolta meg Vilmos excsászárt, hogy a háború alatt is megtartotta pénzügyi érdeklődését a Krupp-művek-

nél és befolyásával a hadseregnél ki-vitte az átvételt azokban az esetekben is, amikor a gyár nem teljes értékű tü-zérségi anyagot szállított a hadseregnek. A vádlottnak ma kell a valódiságot bizonyítania. A per kimenetele elé Ber-
linben nagy érdeklődéssel tekintenek.

A nagyváradai gyáripart súlyos sérelem érte az új vasuti teherárutarifával kapcsolatban

A határszéli szállítók nem részesülnek a centrumokhoz közelebb eső vállalatoknak megadott kedvezményekben

Oradea—Nagyvárad, szeptember 5. (Az Uj Kelet tudósítójától). A nagyváradai UGIR-tagozat szeptember 3-án délután Szemere Miklós vezérigazgató elnöklete alatt ülést tartott, amelyen a kolozsvári kerületi igazgatóság képviselőtében dr. Böszörményi Sándor vett részt. Az ülés mindenképp nagy elégtelenséggel állapította meg, hogy a kormány az utóbbi időben több nagyfontosságú gazdasági akciót kezdeményezett az érdekelt belföldi gazdasági körök megkerdezése nélkül. Különösen aggodalmasnak találják a gyáriparosok azt, hogy ezek az akciók, mint

a román-jugoszláv vámuniót és a gozdák tartozásainak tervezett konvertálását az ipari termelés rovására akarja megcsinálni a kormány és például az utóbbi kérdésben nem tesz különbséget bankadósság és olyan tartozás között, amelyet iparcikkek vásárlásával csinált a mezőgazda,

holott az államnak is érdeke, hogy a mennyiben ismét fizetőképessé teszi a

Winkler Janka előadása a Salomklubban. A kolozsvári WIZO asszonyai vasárnap délután 5 órakor a Salomklubban rendezte meg szonnyító teadél utánját, amelynek során Winkler Janka, a kolozsvári Tarbut leányiskola Erec Jiszraelebe elszármazott volt igazgatónője tart előadást: „Palesztina hétköznapi élete“ címmel. Az előadás elé nagy érdeklődéssel tekintenek. A házi-asszonyi tisztséget dr. Neumann Vilmosné, dr. Hamburg Józsefné, dr. Weisz Pálóné, Finkelstein Alfrédné és özv. Wertheimer Samuné fogják betölteni.

A párizsi követ kihallgatásán jelent meg a királynál. Bukarestből jelentik: Dinu Cezianu párizsi követ ma kihallgatáson jelent meg a királynál, azután visszautazott Párizsba.

A petróleum drágulása megbénítja a mezőgazdasági termelést. A mezőgazdasági iparra újabb nagy veszedelmet zúdított a petróleum-kartell garázdalkodása, amely a 4.20-as petróleum után literjét 5.20-ról 5.30-ra emelte fel. A benzinnél még súlyosabb a helyzet. Ennek az ára mindaddig 12.50 lej volt és ezt újra 1 lejjel, 13.50 lejre emelték fel. A drágulást többé-kevésbé a CFR idézte elő azzal, hogy a 45 százalékos fuvardíj-kedvezményt megvonta és a benzint és petróleumot egy más kategóriába sorozta. Megdöbbentő ez a tény, ha figyelembe vesszük azt, hogy az exportra szánt petróleum ára csak 1.40 lej, amelyhez 1 államilleték járul, ami összesen 2.40 lejt tesz ki. A belföldi 5.20-as, illetve 5.30-as ár mellett. A benzín export ára a belföldi 13.80 lejjel szemben mindössze 6 lej. A román mezőgazdaság tehát saját petróleumát, illetve benzinjét több, mint 100 százalékkal magasabban fizeti meg, mint a külföldi.

falusi kisbirtokosságot, az elsősorban fizesse meg a felhasznált áruért fenn álló tartozásait.

Rengeteg panasz hangzott el az ellen is, hogy a határszéli ipart, amely amugyis súlyosabb helyzetben van, mint az ország belsejében dolgozó gyáripar, különleges rendelkezésekkel mesterségesen sorvasztják le még jobban. Az új vasuti tarifában egyes állomásokra megállapított kedvezményes fuvardíjakból utólag kizárták a határszéli gyárakat, miután

rájöttek arra, hogy ezt a kedvezményt a külföld is kihasználhatja, ha áruját csak a határszéli román állomásig adja fel és ott átrakja, mintha belföldi áru lenne.

Ez a veszély csakugyan fennáll, de ezt előbb kellett volna meggondolni, nem pedig a belföldi ipar egy részét is kizárni a kedvezményekből, amelyekre a leginkább szükség van.

A gyűlés mindvégig izgalmas hangulatban folyt le és a hozott határozatok is ezt az elkeseredett hangulatot tükröztetik vissza.

Hamburgban nagy pánikot okozott egy megvadult bika. Hamburgból jelentik: A vágóhidról elszabadult bika az ucaán egy gyermeket halálra taposott s felborított egy motorkerékpárt. A közlekedési rendőr revolveréből lövéseket adott le a bikára. Az első golyó az állatról visszapattant s egy fiatalembert megsebesített. A sebesültet kórházba szállították. A rendőr második lövésevel a bikát megölte.

Brüsszelben ülésezik a műszaki sajtó hatodik kongresszusa. Brüsszelből jelentik: A műszaki sajtó hatodik nemzetközi kongresszusa ma ült össze a belga fővárosban. A kongresszust a kormány nevében a belga kultuszminiszter beszéddel üdvözölte.

A brailai fogházból megszökött 14 rab. Brailából jelentik: Az itteni fogházból 14 fogoly megszökött. A foglyok alagutat furtak és így jutottak ki a szabadba. A esendőség teljes apparátusa üldözi a megszökött foglyokat, akik közül több súlyosabb bűncselekmény miatt elítélt is van.

Egy évi fogházra ítélték egy müncheni tisztviselőt, aki esókkal akarta megvesztegetni magát. Münchenből jelentik: Az állásközvetítő irodában hónapokkal ezelőtt egy tanárnő abból a célból, hogy segínyt kaphasson, valótlan adatokat tartalmazó kérdőívet állított ki. A tisztviselő rájött a turpiságra s a tanárnő, hogy neki a dologból kellemetlensége ne származzék, esókot adott a tisztviselőnek. Ezt megtudta a tanárnő férje s feljelentette a tisztviselőt passzív megvesztegetésért. A bíróság ma tárgyalta az ügyet s a tisztviselőt egy évi fogházbüntetéssel sújtotta passzív megvesztegetés vétségéért.

A repülés hírei

*

Hágából jelentik: A holland utasrepülőgépek pilótáinak sztrájkja még egyre tart. A békéltető tárgyalások eddig nem vezettek eredményre. A menetrendszerű közlekedést Brüsszel és Párizs, valamint Bremen Hamburg Kopenhága és Malmö felé fenn tartják, sőt a londoni vonalon is van naponta egy-egy járat a német Luft-hansa gépeivel és személyzetének közreműködésével.

Berlinből jelentik: A világ legnagyobb szabad ballonján Augsburgban holnap kedvező idő esetén meg fogják kísérni a 15 kilométeres magasságba emelkedést. A ballon körülbelül öt órai időtartam alatt juthat el ebbe a magasságba és térhet vissza újra a földre.

Bécsből jelentik: Az eltűnt A. 3 osztrák utasrepülőgép romjait ma Mader osztrák pilóta az A. 22 kutasra kiküldött repülőgépen a délbajorországi Carnisch és Partenkirchen között megtalálta. A pilóta szikratávíró útján üzenetet küldött s az osztrák légiforgalmi társaság azonnali intézkedést aziránt, hogy a jelzett helyen keressék fel a repülőgépet. Még nem lehet tudni, hogy a pilóták életben vannak-e?

Varsóból jelentik: A lengyel főváros egyik külvárosában ma egy katonai repülőgép alacsony repülés közben beleütközött egy háztetőbe és égve zuhant az utestre. Két pilótája szénné égett. A robbanások közben égő benzint hat polgári személyt súlyosan összeégetett, úgyhogy kórházba kellett őket szállítani. A szerencsétlenséghez a tüzoltóknak is ki kellett vonulniuk, mert az égő gép tüzétől egyik épület is tüzet fogott.

Belgrádból jelentik: A lett pilóták Ludans alezredes vezetése alatt ma Budapest felől Belgrád repülőterére érkeztek.

Washingtonból jelentik: A tengerészeti minisztérium új órási repülőgép-nyahajó építésére írt ki pályázatot, amelynek 75 repülőgép szállítására kell alkalmasnak lennie. Az építési költségek körülbelül 19 millió dollárt fognak kitenni.

Ne üljön fel

hangzatos újság reklámoknak, egy kis próbarendeléssel mindjárt meggyőződhetik róla, hogy bármely kiadású és fordítású **Ma ch s or** garnitúrákat Talesim, Mirjam és Imakönyvek egyszerű és díszes borkötésben és az összes rituális és ünnepi cikkeket legjobban és legolcsóbban a szolidágárról Erdélyszerte ismert

„SAFRUTH“

Zsidó könyvkereskedés és talesim gyári lerakatánál Cluj, P. M. Viteazul 39. szeresheti be.

Olcsó ünnepi árjegyzékünkben orientációképpen csak egynéhányat említtünk:

מחור diszkötéses 4 részes machsorgarn. már 260 lejért
מחור diszkötéses 9 részes machsorgarn. már 625 lejért
מחור diszkötéses 2 kötetben machsorgarn. már 120 lejért

Magyar ford. imakönyvek és Mirjamok egyszerű és borkötésben 100 lejűl

Jom-kipur sapka ezüst, vagy arany börtnival 100 lej

שליחם selyem, gyapjú és Türkisch talesim mindenféle nagyságban és minőségben 350 lejűl

Postai megrendeléseket a beérkezés napján legpontosabban eszközöljük

Ha szolid helyről akarja LIBA vagy kéri

שליחם או ארומה או שיר וס ברומפיעס

Szállítás postán

Kolozsvár Cluj

Betétek et előny Flókjai De j, D szent

Árffiliál: intézet hérvármegei (G Takarékpénztár Takaré- és Hit

Minden bankg

KÖZGAZDASÁG

Tizenöt százalékkal drágította meg a tüzfát a vasut új szállítási tarifája

Cluj—Kolozsvar, szeptember 5. A szeptember 1-vel életbe lépett új vasuti díjszabás hosszú vajadások szülötte volt. Az illetékes szakemberek, akiket a CFR vezérigazgatósága az új tarifa összeállításával megbízott, természetesen hallgatásba burkolóztak, ezzel szemben a közlekedésügyi minisztérium és a vasutvezérigazgatóság fenn hirdették, hogy az új tarifa újabb lépés lesz az országban dühöngő gazdasági krízis ellensúlyozására, amely nyílt méltányossági szempontokból fogják elbírálni az egyes árunemeknek megfelelő díjtételeket.

Az utóbbi időben a termelők, a kereskedelem, de maga a fogyasztóközönség is hozzászóltak, hogy ezeknek az ígéreteknek az ellenkezője szokott bekövetkezni. Ez történt most is, a tél beállta előtt röviddel, amikor mindenki kénytelen gondoskodni tüzelőanyag-szükségletének a fedezéséről. A vasut megértő politikája ugyanis egyelőre csak annyiban nyilvánult, hogy a tüzfát körülbelül 15—20 százalékkal megdrágította. Az új tarifa ugyanis nem elégszik meg azzal, hogy a nyárán át (augusztus 31-ig) érvényben volt kedvezményes tüzfáfutart megszüntette, de az alaptarifát magát is jelentősen megdrágította. A drágítás egyébként alapos körültekintéssel lett előkészítve, amennyiben arányosan vitték keresztül: a kisebb távolságoknál a drágulás eléri a harminc százalékot is, míg nagyobb távolságoknál 10—15 százalékra csökken. Ezzel a távolságok által adott előnyt másodrangúvá süllyesztették, mert azentúl a közelebb eső tüzfá nem feltétlenül olcsóbb a messzebb fekvőnél, amelynek aránylag kedvezőbb fuvarfeltételei vannak.

Ez a diszproporcionális drágítás elsősorban a nagyobb városokban érezheti a hatását, ahol a lakosság tüzelőanyag-szükségletének csak kis hányada kerül be szekéren a piacra. De egyébként is, a vasuti fuvaremelések híreire természetesen, hogy azok a termelők is azonnal felemelték az árakat, akik tengelyen szállították be a fát, miután tudják, hogy még ebben az esetben is versenyképesek maradhatnak.

Kolozsvári relációkban a következő kép alakult az új vasuti fuvarok: Băbuteniről vagononként 3100 lej, Galgán 2500, Glod 2700, Ileanda Mare 2900, Jibou 3200, Răstoci 2900, Surdne 3200, Zălau 3500, Beelean 2500, Borgo-Suseni 3300, Reteag 2300, Mirsul-Mare 3600, Silimeghiu 3500, Ilva-Mică 3200, Alesd 3100, Ciucea 2300, Calătele 2100, Huedin 1700, Piatra-Crai 2500, Poieni 2200, Sorecani 1200. A drágulás máris érezheti hatását a kolozsvári piacon, ahol a tüzfáárak az utóbbi napok folyamán a következőképpen alakultak:

Hántotfa öle 1700 lej, mázsája vágva 115 lej, bükkhasábfája öle 1600 lej, mázsája 105 lej, tölgyhasábfája öle 1500 lej, mázsája 95 lej.

Két nagyváradai ügyvéd törvényjavaslatot dolgozott ki a kamatkérdés szabályozásáról

A bankok csak a rezszi fedezésére szolgáló 6 százalékkal többet szedhessenek, mint amennyi a Banca Nationala visszleszámitolási kamatába

Az egyre súlyosabb gazdasági viszonyok közepe mindinkább előtérbe lép az a gondolat, hogy a kamatok, melyek magassága egy kereskedő osztályra, mint a gazdátársadalomra súlyosan nehezedik, törvényhozási szabályozást nyerjenek. Olyan kényszerintézkedés ez, melyet az elkerülhetetlen szükség indokol. Minthogy a kormány már régebben foglalkozik a kamatszabályozás gondolatával, a nagyváradai ügyvédi kar két tagja, dr. Gáspár Gyula nagyváradai ügyvéd, a háború előtti kodifikáló bizottság volt külső munkatársa és dr. Váradi Ödön nagyváradai ügyvéd, pénzügyi jogtanácsos, akik egyébként több pénzügyi igazgatósági tagjai, elkészítettek egy, a kamatokra vonatkozó törvénytervezetet, amelyet a kormányhoz be fogják terjeszteni.

A törvénytervezet érdekes ujtítása, hogy

az uszora vétségét már az a tény kimeríti, ha valaki a törvényben szabályozott kamatnál többet köt ki, vagy többet fogad el, akár előidézi ez a körülmény az adós romlását, akár nem.

Amíg az export-díjtételek, amelyek végeredményben az ország lakosságát csak a kereskedelmen, illetőleg exporton keresztül érdeklik, a régiék maradtak, az amugyis teljesen kimerült és elvörös fogyasztó kénytelen lesz még drágábban megfizetni a fűtőanyagát, mint azelőtt. Mert kétségtelen, hogy a termelőknél és kereskedelmen túl ezt a drágulást is végeredményben csak a fogyasztó fogja megfizetni. Így fest a CFR új, a méltányosságon alapuló díjszabása.

Ez vonatkozik a tüzfára. Ugyanez a helyzet természetesen sok más áruva vonatkozólag is, amelyek tarifájának kritikájára még visszatérünk.

E körülmény fennforgását nehéz lenne bizonyítani. A magánuszora teljes kiküszöbölésére alkalmas azon intézkedés, hogy

a magánkölesön utáni kamat a Banca Nationala visszleszámitolási kamatánál több nem lehet.

E körülmény folytán a magántőkés ipari, építkezési, kereskedelmi vállalatokban fog elhelyezést találni, vagy bankba helyezi a pénzét, ami a kihitelezési kamat olcsóbbodását fogja előidézni.

A tervezet szerint a bankok és bankárok által szedhető kamat nem lehet magasabb, mint a Banca Nationala visszleszámitolási kamatába, hozzáadva ehhez 6 százalékot. Ez a 6 százalék szükséges a bank rezsijére és a netáni veszteségek fedezésére.

Ezidő szerint tehát 15 százalék lenne a legmagasabb kamat, mindenemű jutalékok beleértve.

Ha a Banca Nationala a kamatlábat leszállítja, a kamattétel szintén leszáll és így előrelátótlag rövid időn belül alacsonyabb lesz a kihelyezési kamatláb az egész vonalon.

Az autófuvarozási vállalkozók országos tiltakozó gyűlést tartanak Kolozsváron az új uttörvény ellen

Több ezer egzisztenciát tesznek tönkre a megszorító intézkedések

Cluj—Kolozsvar, szeptember 5. (Az Uj Kelet tudósítójától). Amióta a vasut állandóan megdrágította a szállítást, nemesak Romániában, hanem mindenütt éles konkurrens lett az autófuvarozás. Ez az idők során hatalmas foglalkozási ágga nőtt ipar most váratlanul súlyos helyzetbe került az új uttörvény folytán, amely

lehetetlen illetékekkel és megszorításokkal, nem pedig a vasuti fuvardíjak leszállításával akarja az államot a kétségtelenül hatalmas versenytársától megszabadítani.

Az új uttörvény természetesen a legenergikusabb tiltakozást váltotta ki az érdekelt körökből és mint értesülünk, az autó- és autóbustulajdonosok országos akciói kezdtek veszélyeztetett jogaik védelmére. A jövő héten az országos erdélyi és bánáti autófuvarozók kongresszust tartanak Kolozsváron, hogy tiltakozzanak erőszakos tönkretételük ellen.

A kongresszuson az uttörvény módosítását fogják követelni és az erre vonatkozó kívánásokat memorandum alakjában küldöttség viszi egy a szakminiszterek, mint a király elé.

Ma, amikor az állandó leépítések folytán rengeteg ember a bérfuvarozásban keresett új megélhetést, az állam nem foszthatja meg saját adófizetőit az egzisztenciájuktól.

A tiltakozási mozgalom kezdeményezői egyébként fel fogják használni azt az alkalmat, hogy

hétfőn Nagyváradon lesz dr. Cristian György közlekedésügyi alminiszter, akinél testületileg fognak megjelenni az érdekelték és kérni fogják, hogy változtassa meg az uttörvény abszurd és mindenképpen méltánytalan rendelkezéseit.

A vasuti katasztrófák elhárítására drákói rendszabályokat léptettek életbe

Cluj—Kolozsvar, szeptember 5. A CFR vezérigazgatósága energikus rendszabályokat léptet életbe a vasuti szerencsétlenségek elkerülése érdekében. Az ügyben ma körrendeletet adott ki, amelyben elrendelte, hogy az állomásfőnökök legalább mindennap egyszer szigorú ellenőrzést kell, hogy gyakoroljanak a forgalmi hivatalok működése felett. Hetenként kétszer az ellenőrzés éjszaka történik meg. A forgalmi irodákban fokozottabb ellenőrzést kell a jövőben gyakorolni a tehervonatok közlekedése felett és intenzívebb felügyeletet kell létesíteni a külső személyzet működésének megvizsgálására. Az általános intézkedéseken felül gyakorlati rendelkezéseket is adott ki a vasuti vezérigazgatóság.

A jövőben így megszüntetik a 24 órás szolgálatot és a személyzet tizenkét óránként váltják fel a fővonalakon.

A másodosztályú vonalakon a felváltás az állomás fontosságához képest 14—20 óránként történik. Gondoskodni kell arról, hogy az állomás épületében lakjanak a forgalmi tisztviselők. Ez a rendelkezés főképpen olyan állomásokra vonatkozik, amelyek távol fekszenek a városától, vagy községtől. A személyzet még szabad idejében sem hagyhatja el azt a várost, ahol állomáshelye van, a főnök beelvezése nélkül. Külön felügyeleti szolgálatot létesítenek, amely az éjszakai órákban vigyáz arra, hogy a szolgálatot mindenki rendesen lássa el. Állandóan kontrolálni fogják a jövőben a műszaki személyzet tudását, nehogy tudatlanság következtében történhessenek vasuti balesetek. Egyben külön kontrollbizottság létesül, amely a vasuti váltókat felülvizsgálja és állandó ellenőrzés alatt tartja.

Iparengedélyhez nem kell többé állampolgársági bizonyítvány. Az egyes ipari hatóságok már hosszabb idő óta azt a gyakorlatot vezették be, hogy csak állampolgársági igazolvány ellenében adtak ki iparigazolványokat. Az idegen állampolgár bukaresti képviselőik útján a viszonyosság elve miatt tiltakoztak ez ellen az eljárás ellen. Az inerciencia eredményeképpen az igazságügyminiszter felfüggesztette a minisztérium előbbi rendeletét és utasította az összes iparhatóságokat, hogy állampolgársági bizonylat nélkül is adják ki az iparengedélyeket, ha a törvényben előírt más előfeltételek nem hiányoznak.

Rendelést az örökösödési illeték megfizetéséről. A pénzügyminisztériumtól ma rendelet érkezett a pénzügyigazgatóság, amelyben felhívja a pénzügyi hatóságok figyelmét arra, hogy az ország egyes részeiben nem hajtják be kellő eréllyel az örökösödési illetékeket. A pénzügyminiszter most módot akar nyújtani mindazoknak, kik eddig nem fizették le az örökösödési illetéket, hogy eme kötelezettségeiknek eleget tehessenek. A rendelet szerint mindazok, akik a kirótt illetéket október elsejéig befizetik, nem tartoznak késedelmi kamatot fizetni. Ezek csak az illeték összegét kell hogy lefizessék és mentesülnek a 9 százalékos késedelmi kamat fizetésétől. Erdeklődünk a pénzügyigazgatóságon, hogy mennyire érinti Kolozs megyét ez az újabb miniszteri rendelkezés. Illetékes helyen kijelentették, hogy Kolozs megyében az örökösödési illetékek befizetése mindig a legnagyobb rendben folyt és aránylag nincs nagy hátralék a pénzügyigazgatóság területén. A miniszteri rendeletről ma egyébként táviratilag értesítették az összes adóhivatalokat, hogy hirdessék ki, hogy aki a hátralékos örökösödési illetéket október 1-ig lefizeti, mentesül a késedelmi kamatfizetés kötelezettsége alól.

Megbűnt az ország autó- és gépkereskedelme. Az utóbbi években Románia autókerekedelme rendkívül visszafejlődött. Kolozsváron néhány évvel ezelőtt, mint eső után a gomba, úgy szaporodtak el az autókerekedelmi vállalatok, amelyek most sorra csuknak be, vagy építik le üzemeiket. Az autókerekedelem stagnációjának egyik oka az, hogy a pénzügyi intézetek nem szívesen számolnak autótulajdonosok, mert véleményük szerint, aki ma autót vásárol, veszteséges vállalkozásba kezd. A mezőgazdasági gépek eladásának visszaesése az agrárválásra vezetett vissza. Amíg ez a helyzet nem javul és a mezőgazdák vásárlóképesége nem emelkedik, holtüzet Romániában a mezőgazdasági gépkerekedelem.

A Transsylvania biztosító megbízottai kiléptek a Minerva igazgatóságából. Né hány hónappal ezelőtt az erdélyi magyar egyházak érdekltségébe tartozó Minerva Általános Biztosító Rt. érdekkapcsolatot létesített a szász érdekltségű nagyszabeni Transsylvania Biztosító Bankkal, amelynek képviselőjében dr. Kauntz József kolozsvári német konzul és Bergleiter Alfréd, a Nagyszabeni Általános Takarékpénztár kolozsvári fiókjának igazgatója kerültek be a Minerva igazgatóságába. A Transsylvania két delegátusa most másirányu elfoglaltsága miatt lemondott és helyükbe más igazgatósági tagokat kell a Transsylvania-nak beneveznie a Minervához.

és hirei

* A holland utasnak sztrájkja még kétetű tárgyalások eredményre. A közlekedést Brüsszel és Bremen Ham és Malmö felé fenn tartani vonalon is van irat a német Luft személyzetének köz-

A világ legnagyobb Augsburgban esetén meg fogják néteres magasságba llon körülbelül öt t juthat el ebbe a tét vissza újra a

Az eltűnt A. 3 gép romjait ma óta az A. 22 kuta repülőgépen a dél- isch és Partenkir- állta. A pilóta szik- etet küldött s az i társaság azonnai hogy a jézett he- repülőgépet. Még y a pilóták életben.

A lengyel főv- ban ma egy kato- my repülés közben ztetőbe és égve zu- tét pilótája szénné k közben égő ben- nélyt súlyosan ősz- y kórházba kellett szerencsétlenséghez kellett vonulniok. zettől egyik épület

A lett pilóták zozetése alatt ma yrad repülőterére

A tengeré- új óriási repülő- ére írt ki pályáza- pilőlőgé szállításá- lenne. Az építés 19 millió dollárt

fel

ság reklámoknak, rendeléssel mind- öndetik róla, hogy ásu és fordításu s or garnitúrákat am és Imaköny- rü és díszes bőr- az összes rituális keket legjobban a a szolidagá- rte ismert

UTH

ereskedés és lerakatánál

ite azul 39.

árjegyzékünkben csak egyné-

részes machsor- lejtért

részes machsor- lejtért

kötetben mach- 120 lejtért

önyvek és Mirja- ü és bőrkötés-

üst, vagy arany lej

ju és Türkisch enféle nagyság- égben 350 lejtől

rendelése- zés nap- tosabban öljük

Ha szolid és megbízható
helyről **LIBAZSIR** szükségletét be-
akarja **LIBAZSIR** szerezni, írjon
vagy kérjen árajánlatot
KLIN orth. kóser
szár és baromfiészaknákából Oradea, Saguna 6.
Alapítva 1912
Szállítás postán és vasuton saját bűdönben.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.
Cluj (Kolozsvar), Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7.
Betétek et előnyös kamat mellett fogad el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza.
Olcsó kölcsönöket nyújt.
Plokkjai Dej, Dicioanmartin, Alba-Julia, Ta rgul Mures, Oradea és Timisoara. (Dea, Dicső
szentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Nagyvárad és Temesvár
SAJÁT TOKÉI 143 MILLIÓ LEI
Árffilial intézetei: Tordaanyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. urda (Torda), Alsófe-
hérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Aiud (Nagyenyed), Udvarhelymegyei
Takarékpénztár r.-t. Odorheiu (Sz. alyudvarhely) és Cristur (Sz.-Keresztur, Szászrégenvidki
Takarék- és Hitel r.-t. Reghin (Szászrégen), Népbank r.-t. Huedi. (B.-hunyad.) Szamosujvár
Hitelbank R.-t. Gherla (Ezamosujvár).
Minden bankügylet legelőnyösebben végez. Áruraktárai a vasut mellett.

Rekord, az amerikai járvány

A rádió-hallgatás, makaróni-evés, faramászás világrekorderei és más furcsaságok

Newyork, szeptember 5. Az autóbussz szokatlanul hosszú ideig áll az egyik utkereszteződésnél, ahol nincs is megállóhely. Az utasok kitartóan bámulnak a magasba. Egész tömeg áll és bámul felé. Egy magas rud tetején két gyerek ül. A fán-üles világ rekordját akarják megteremteni. Az egyik nyolc, a másik tíz éves. Rádiót vittek fel magukkal, szendvicseket és limonádét és tizenhét órája ülnek már kényelmetlen helyzetükben, de még tovább is ki akarnak tartani, hogy megdöntsék egy newyersi vetélytársuk rekordját. Lenn a tömeg úgy bámulja őket, mint a hősokeket és a leendő világrekorderek felé minden oldalról biztató kiáltások hangzanak.

A világrekord-teremtés ma már olyan járvány Amerikában, amelynek hulláma a felnőttekről átterjedt a gyermekekre is. Az időtartam-repülés világrekordját hetenként megdöntik az újabb vállalkozók. A rekord-láz azonban most már átterjedt a legfantasztikusabb dolgokra is. Kelly nyolc napig ült egyfolytában egy pózna tetején és most készült megjavítani saját rekordját. A biciklizés, csónakázás, tánc időtartamának a rekordját is állandóan javítják.

Mindez azonban csekélység ahhoz képest, hogy nemrég egy lengyel nemzetiségű amerikai polgár felállította a rádióhallgatás világrekordját, miután 155 óra hosszat figyelte fáradhatatlanul a hangszórót, anélkül, hogy közben aludt volna. Ismerni kell az amerikai adóállomások programját, hogy az ember ezt a teljesítményt igazán értékelni tudja. A rádió hallgatása közben csak tojással és fekete-kávéval táplálkozott és a végén ötszáz dollár jutalmat kapott, ami lehetővé tette, hogy azt a lányt vegye feleségül, akit szeretett. Hiába, a gonosz tetteért néha csak a halála után, de az ostobaságokért már életében bünhődik az ember!

Leroyban él egy ur, aki a nyers tojások evésének világbajnoka volt mind addig, míg valaki hetvenöt tojással meg nem előzte. A legyőzött azóta — mint szomorúan elmondta az újságíróknak — nem is tud ránézni egy tojásra, sőt a tyukokat sem látja szívesen. Valószínűleg hasonló a helyzete annak a rekordernek is, aki két hét előtt a makaróni-evés világrekordját állította fel. A szerencsés győztes — mondani sem kell, hogy olasz — 180 percen át perenként hét láb makarónit nyelt, vagyis három óra leforgása alatt négyszáz méter makarónit fogyasztott el. Ezekhez a rekorderekhez tartozik Comstock is, aki hét óra alatt 85 eszébe kávéit ivott meg.

Nem lehet józan ésszel elképzelni, azokat a képtelenségeket, amiket az amerikai rekordláz kitermel. Montanában például valaki a völgyből egy kétezer méter magas hegy csúcsáig tolt az orrával maga előtt egy diót. Ehhez a dicső teljesítményhez harmine napra volt szüksége és 660 dollárt keresett vele. Illinoisban egy hölgy 400 óráig evezett egyfolytában egy szoba-tornaszerű evezőszéken. Egy bostoni férfi 72 kilométeres utat tett meg lábmagasító állványon több mint tizenkét óra alatt.

Mégis csak boldog világrész Amerika, ahol az emberek ilyesmikkel érnek rá foglalkozni.

RADIO MUSOR

Idő: Középeurópai

SZOMBAT, SZEPTEMBER 6.

Bukarest. 12. Grammofon. 12.30: Hírek. 17. Zenekar. 18.30: Felolvasás. 18.45: Hírek, időjelzés. 19: Grammofon. 19.40: Rádiógyetem. p0: Opera. est. 22: Hírek.

Budapest. 9.15: A rádió házikvartettjének hangversenye. — Nagypál

ANTON ROSENZWEIG

Alapítva 1890 ספרים האנדלוני Sajat ház

Zsidó könyvek és Talez nagykereskedése

Ujévi árjegyzék kivonata:

סליה יידן Selyem talesz bo. tnival felszerelve . . . . . 400 lejtől	מרים Mirjam diszkótesben 135 lej
סליה תורים Török és gyapju taleszek . . . . . 400 „	Imitált bőrben . . . . . 200 „
מחור 9 drb. diszkóteses mindenféle ford. Machs. 650 lej	valódi bőrben . . . . . 450 „
מחור 4 d b. diszkóteses Machs. mindenféle ford. 280 „	Jomkippur sapka ezüst vagy arany dresszel 100 „
Cidákli készen . . . . . 40 lejtől	מנה לשון Mane lusen minden fordításban . . . . . 40 „
	Machso: fordítás és fordítás né kül . . . . . 25 lejtől

CLUJ, PIATA MIHAI VITEAZUL 38.

Béla: Hungária. Clement Károly: Em lékezés Szent Istvánra. Zsolt Nándor: Sztakötő. Siklós Albert: Idill. Tarnay Alajos: Magyar csipke. Kaesóh: János vitéz — ábránd. Jakab Terka: Kinevet-e még? Nádor: Primavera Siciliana. Kálmán Imre: Marica. Weygrand Tibor: Kicsikém. Grosz Alfréd: Egyes honvéd.

9.30: Hírek.
12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés.

12.05: A m. kir. 1. honvédegyezred zenekarának hangversenye. Különléle nemzeti indulók I. sorozat. — Vasváry: Nemzeti színek alatt. Rivelli: A rivederei. Ganne: Lotharingi. — Mirno Colo—Frisay: Dobrudzsanszky kraj. Silva: San Lorenzo. Komzák Andreas Hofer. Fueik: Triglan. Donáth: Harb ül Islam. Blankenburg: Mit Paradem Flaggen. Pryor: Torreador. Sousa: The Stars and Stripes. Linka: Souvenir de Rákóczi.

12.25: Hírek.
1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés 2.30: Hírek.

4: Fábry Frigyes felolvasása: „Széchenyi és a Vaskapu szabályozása”.

4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

5: Missziós üzenetek.
5.30: Citerahangverseny.
6.30: Mit üzen a rádió?

7.30: Sybill e. operett előadása.
Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

Majd: Cigányzene.
Bécs. 20.05: Rosenow: Kater Lampe e. vigjáték. Utána könnyű zene.

Frankfurt. 20.15: Millöcker: Az elátkozott kastély e. operettje.
Lipesc. 19: Grammofónbemutató.

Varsó. Kattovic. 20.15: Könnyű zene.
Róma. 21: Könnyű zene.

Milánó. 21.15: Vegyes hangv. Prága. 20: Citerajáték.
Pozsony. 19.30: Grammofon.
Brünn. 20: Szórakoztató zene.

Toulouse. 20: Hegedűjáték, katonazene. 21: Szimfonikus zenekar.
Oslo. 20: Revü.

Színház—Mozi

A Magyar Színház irodájának közleményei

A Magyar Színház moziának diadalmas sikerű hangos attrakciója a „Harold bajban”, már csak két napig, szombaton és vasárnap kerül vetítésre, na-

ponta 3, 5, 7 és este 9 órakor. Helyárak valamennyi előadás alkalmával 30, 20 és 10 lej.

EMIL JANNINGS.

Közöljük Kolozsvár moziátogató közönségével, hogy a Magyar Színház-mozi vezetősége legközelebbi műsorául megszerezte Emil Jannings első hangos filmjét, amely Európa és Amerika metropolisének mozgófénykép színházában, hónapok óta állandóan táblás házak mellett van műsoron.

A világhírű művésznek ezen legújabb alakítása mesébe illő sikerrel került mindenütt bemutatásra. Emil Jannings ezen filmjében tehetségének legjavát nyújtja. Természetes, hogy ezen filmek megszerzése nagy anyagi áldozatokkal járt, a Magyar Színház-mozi vezetősége azonban első és főkötelességének tekinti, hogy mindenkor a lehető legjobbat nyújtsa közönségének, ha mindjárt az nagy anyagi áldozatokkal is jár. A filmről bővebbet a közeli napokban.

FARKAS SZIGET

Matiné 15 és 10 lejes helyárrakkal.

Vasárnap délelőtt 11 órakor matiné 15 és 10 lejes helyárrakkal. Vetítésre kerül: „Farkas sziget” kalandor történet 7 felvonásban, rendkívül izgalmas és érdekesítő cselekmény. Burleszk kísérrő. Helyárak 15 és 10 lej.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MUSORA

Szombaton 3, 5, 7 és 9 órakor Harold Lloyd bajban. Hangos zenélő és éneklő filmattrakció 9 felvonásban. Hangos előjáték. Helyárak 30, 20 és 10 lej.

Vasárnap délelőtt 11 órakor matiné 15 és 10 lejes helyárrakkal.

Vasárnap 3, 5, 7 és este 9 órakor „Harold bajban” nagy hangos film 11 felvonásban a főszerepben Harold Lloyd. Helyárak 30, 20 és 10 lej.

Vasárnap este fél 11 órakor A zsidó operette társulat utolsó és buesu előadása Sidy Thal felléptével mérsékelt helyárak. Színré kerül „Chazkele Kolbino”.

ADY

összes versei 1043 kötetben vers 1 524 oldal

Füzve 476 lej angolvászomban 612 lej Vidékre utánvétellel küldi

LEPAGE CLUJ

6 hét alatt 6000 kötet kell el

MÁRTONFFY GYULA

szücs és szörme üzletét

(Azelőtt Mártonffy Testvérek) a Cluj, Piața Unirii 20 szám alól Strada Memorandului (Unió-ucca) 6 szám alá helyezte át.

Dus választékban áll b. vevőim rendelkezésére a legújabb divat szerint készült szörme-áru raktarant. — Árui a legjobb minőségű kül- és beföldi anyagból izléses kivitelben készülnek. — Megrendelések, átalakítások és javítások leggyorsabban, legjobb kivitelben, szol d.árak mellett eszközölhetnek.

Saison kezdetére való tekintettel áraimból 20 százalékos kedvezményt adok

Mielőtt szörme szükségletét beszerezné, áruimról és azoknak szolid árairol kérem meggyőződni

Comunitatea Maternă Aut. Orth. Evrească din Alba-Iulia. No. 207—1930.

Pályázat

Az alba-iuliai aut. orth. izr. anyahit-közönségnek főbbjában nyugalmobavonulása következtében megüresedő állása pályázat alapján kerül betöltésre.

Az ezen hivatalra pályázók felkértek, hogy a rabbi-képesítésükről és szigorú vallásosságukról tanuskodó okmányokkal, valamint világi tanulmányaik folyamata, eddigi pályafutásuk koruk és családi állapotuk leírásával fel szerelt ajánlatukat folyó évi szeptember hó 30-ig az alulirt elnökséghez benyújtani sziveskedjenek.

Suly helyeztetik arra is, hogy a pályázó a német és magyar nyelven kívül a román államnyelvet is bírja.

Alba-Iulia, 1930. augusztus 28.

Ernster Géza hitk. jegyző. Fuchs Nándor hitk. elnök.

Aprohirdetése

Kiadó 3—4 szobás modern lakás. Értékű 3—5 között, volt Széchenyi tér 39. szám háztulajdonosnál.

Önálló román-magyar levelező-könyvelő azonnali elhelyezkedést keres. Cim a kiadóban.

Jó otthonra talál izr. házi kisasszony, ki jól főz. Délutánonként kézimunkálna Bodner Áruház.

Kiadó raktár, műhely, iroda, Malom-ucca 10.

Házitanító vidékre 3 gyermek mellé kerestetik, ki zsidóul és románul tanít. Cim: Katz Lipót fakereskedő Zamsán-ercraiu via Huedin.

Két iskolás fiu, vagy 2 leány teljes ellátást kaphat. Szigoru ort. kóser. Kiss ucca 20 a. Izraelnél.

ZSIDO URICALADNAL

két urileány, vagy fiatalember elegáns szobában lakást esetleg teljes ellátást kaphat. Zongora és fürdőszoba használatl. Str. Londrei 30. emelet.

Egyetemi hallgató órákat adna elemistáknak, vagy középiskolai diákoknak, esetleg lakás és koszt ellenében. Cim a kiadóban.

Két egyetemi hallgató, perfekt német, francia, román és magyar nyelvtudással lakás ellenében elemi, vagy középiskolai növendékek correpetulását vállalná. Cim a kiadóban.

חברה קדישא פארשאנדע טרוטע און איינעמע אינטערעסע פון הרבולונו לונה טגו-מורעס פערלראנגן

ÉRTESÍTÉS

Elvállalom kézimunkáknak mintirozását, régi keretek aranyozását és javítását. Estéknél állandó kiállítás. Somlyai aranyozó, Str. Iuliu Maniu.

Házi tanítónak menne vidékre esetleg több családhoz is gyakorlatlalt bíró fiatalember, ki ugy chimis rase, mint az összes középiskolai tantárgyakból tanítani képes. Szives megkereséseket a kiadó továbbít.

Kelengyék készítése, művészies divanyapárna montirozás, valamint az összes kézimunkák izléses kivitelben Fisch Böske kézimunka-szalónjában Malom ucca 16.

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt

Cluj—Kolozsvár, Piața Unirii No 9 Főintézetek: Dej-Dés, Beclean-Betlen, Cehul-silvaniei-Szilágyoseh, Jibou Zsidó, Zalău-Zilah Affiliált intézetek: a Nagyenyedi „Kisegítő” Takarékpénztár Rt., Aiud-Nagyenyed és ennek Uioara-Marosújvári főintézetek.

Sajat tőkél 60 millió lei

Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Átutalások bel- és külföldre legelőnyösebben és legpontosabban nszközöl.

Engedélyezett devizahely.

XIII EVF. Cluj—Kolozsvár szeptember 6 5690 ÉV

Uj Kelet az és bánati az...
Dikelnk után...
Késiratok: n...
te megörökítke

A kisebbség ötöd...
Irta: AMME
a kisebbségi kong

Amidőn vagy ö...
merült fel az a gon...
nemzetiségek kor...
össze, ezt a terve...
gyobb kétékdezzel...
egybehangozón az...
a terv hajótörést...
államok és azok l...
álló ellentéteken...
aggályok is merül...
attól tartottak, ho...
szóba jövő államo...
sekre kerülhetne...
fokig jogosult is v...
ban az ugynevezet...
kalmazásával, ame...
George találta ki...
számára, ki lehet...
veszélyt. Az első...
kongresszus kiind...
lékirat volt, amely...
tiségi csoportok ké...
vezett gyűlés prog...
cimet viselte. Ebb...
tént abban az irán...
vevők kötelesek az...
programhoz szigor...
egyes kisebbségek...
nek a taglalását föl...

A locarnói konf...
leg számos jelentél...
zése után Genfben...
sebbségi kongressz...
viszonyok mellett b...
esemény volt. Azót...
viselői még négy...
Genfben. Öt éven át...
ben, a Népszöv...
Európa minden rés...
kiküldöttei eszmecs...
ra és egymás közö...
ta a kötelek, me...
füzi, nagy mérték...
ez a mozgalom első...
lett évről-évre min...
dik bennük az a t...
jukkall nemcsak sa...
nem egy valóban n...
népek közeledésének...
békének is szolgál...

A kongresszus fe...
hogy azon az elmu...
legkülönbözőbb vide...
a kisebbségek, sőt...
tárgyalásain Európ...
nagy többsége képv...
leges vélemény sze...
kongresszus munkáj...
hogy a tudomány á...
területen az összef...
tisztázódott és ami...
sabb, a közvélemény...
lehetett befolyásoln...
sebbségi kongressz...
probléma minden ág...
ba került. A kong...
kérdések kimutatás...
leginkább, hogy m...
mindent felelőlo mu...
sebbségi liga.

A különösen nagy...
ek között szerepelt...
csoporthok céljának t...
portok viszonya az...
éphez, az európai ö...
szövetséghez és több...
éghhez, melyek a ne...
al foglalkoznak. A l...
ismerték minden áll...
sebbség részére a kö...
és szabadságának z...
ez vezető ut gyan...
kulturális önkormá...
ami a kisebbségnek...
gyanazon fajta töl...
oz való viszonyát i...
kulturális összekötte...
ép és a kisebbségi s...